

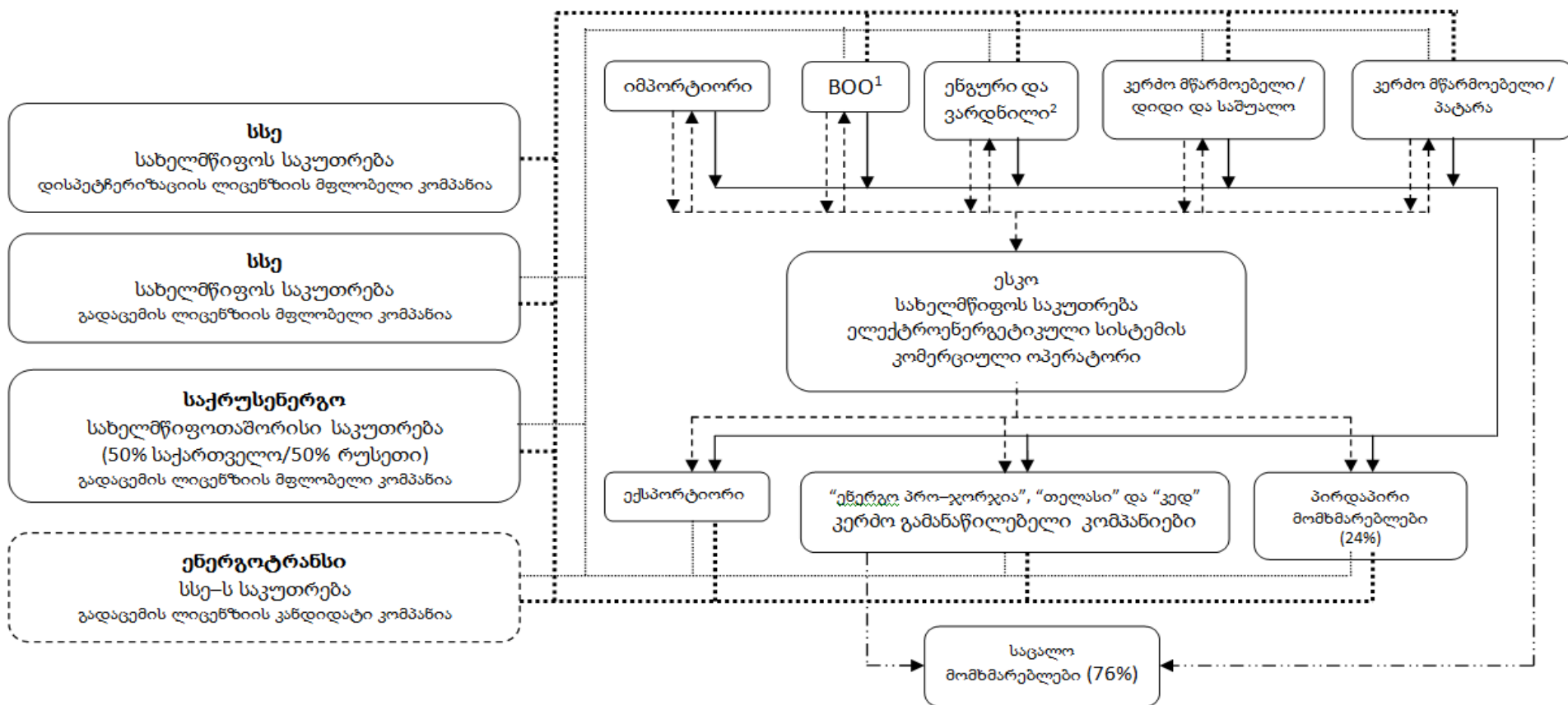
საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა სსე

ელექტროენერგიის ტრანს-სასაზღვრო
საზღაურები, რეგულაციები, ხელშეკრულებები
და პრაქტიკა, გადადინებები და
ინფრასტრუქტურა

www.gse.com.ge

მარტი, 2013 წ

საქართველოს ელ.ენერგიის ბაზრის სტრუქტურა

- 1 - BOO – მშენებლობის, ფლობის და ექსპლუატაციის მრავალწლიანი ხელშეკრულებით ელ.ენერგიის მწარმოებლები
- 2 - ენგური და ვარდნილი - სახელმწიფოს კუთვნილებაში მყოფი გენერაციის კომპანიები, მარეგულირებელი ჰიდროელექტროსადგურები;
- ორმხრივი პირდაპირი ხელშეკრულებებით დაკონტრაქტებული ელ.ენერგიის ნაკადები;
- საბალანსო ელ.ენერგიის ნაკადები, დაფუძნებული სტანდარტული პირობების ყიდვა-გაყიდვის ხელშეკრულებებზე;
- დისპეტჩერიზაციის და გადაცემის მომსახურების უზრუნველყოფის ხელშეკრულებები;
- - - - - საცალო მიწოდება.

ტრანს-სასაზღვრო ელექტროენერგიის საზღაურები და გადასახადები

ექსპორტიორების მიერ გადასახდელია:

- ❖ 1) დისპეტჩერიზაციის საფასური 0.09 აშშ ცენტი კვტსთ-ზე სსე-თვის
- ❖ 2) გადაცემის საფასური 0.30 აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე 220/110/35კვ სსე-სთვის
0.67 აშშ ცენტი კვტ.სთ 10/6 კვ სსე-სთვის
0.11 აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე საქრუსენერგო-სთვის ყველა ძაბვაზე
– აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე ენერგოტრანსისთვის (დაანგარიშებული
და დამტკიცებული იქნება მარეგულირებელი კომისიის მიერ)
- ❖ 3) გარანტირებული სიმძლავრის საფასური 0.36 ცენტი კვტ.სთ-ზე ესკო-სთვის
- ❖ 4) სახელმწიფო გადასახადი 0% დღგ ექსპორტირებულ ელექტროენერგიაზე

იმპორტიორების მიერ გადასახდელია:

- ❖ 5) სახელმწიფო გადასახადი 18% დღგ იმპორტირებულ ელექტროენერგიაზე
- ❖ 6) საქონლის საბაჟო გაფორმების საფასური, ვარირებს საქონლის ღირებულების ფარგლების მიხედვით და: A. 0-1800 აშშ დოლარი შემთხვევაში = 90 აშშ დოლარს; B. 1800-9000 აშშ დოლარის შემთხვევაში = 180 აშშ დოლარს; C. 9000 და ზემოთ აშშ დოლარის შემთხვევაში = 240 აშშ დოლარს

საერთო გადასახდელობა:

- ❖ 7) ესკო-ს მომსახურების საფასური 0.01 აშშ ცენტი კვტ.სთ-ზე ესკო-სთვის
- ❖ 8) რეგულირების საფასური ჯამური წლიური შემოსავლის 0.5%
მარეგულირებელი კომისიისათვის

საქართველოში არ გამოყენებადი ტრანს- სასაზღვრო საზღაურები

- ❖ ექსპორტის/იმპორტის ლიცენზიის საზღაური;
- ❖ სიმძლავრის განაწილების საზღაური;
- ❖ აუქციონის გადასახადები;
- ❖ გადაცემის სისტემის ოპერატორთაშორისი კომპენსაცია.

* იმ შემთხვევაში, როდესაც ელექტროენერგიის ტრანზიტი ხორციელდება საქართველოს გავლით, სისტემის ტექნიკური ოპერატორი აკომპენსირებს ელექტროენერგიის დანაკარგებს ქსელში და მხოლოდ ამ მიზნით ახორციელებს ელექტროენერგიის შესყიდვას.

ტრანს-სასაზღვრო რეგულაციები, ხელშეკრულებები და პრაქტიკა (1/4)

- ❖ საქართველოს კანონი ელექტროენერგეტიკისა და ბუნებრივი გაზის შესახებ 1997წ;
- ❖ საქართველოს ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის ბრძანება “ელექტროენერგიის (სიმძლავრის) ბაზრის წესების” დამტკიცების შესახებ 2006წ.

ტრანს-სასაზღვრო რეგულაციები, ხელშეკრულებები და პრაქტიკა (2/4)

კანონმდებლობა არეგულირებს ტრანს-სასაზღვრო ვაჭრობის შემდეგ მხარეებს:

- ❖ ორმხრივ კომერციულ ხელშეკრულებებს, როგორც ტრანს-სასაზღვრო ვაჭრობის საფუძველს;
- ❖ ტრანს-სასაზღვრო სიმძლავრის განაწილების მარტივ პრინციპებს;
- ❖ ტრანს-სასაზღვრო ნაკადების გადაცემის სისტემის ოპერატორთაშორის ყოველდღიურ და ყოველთვიურ დაგეგმვას;
- ❖ დაგეგმილი ტრანს-სასაზღვრო ნაკადების 2 დღით ადრე გაკორექტირებას;
- ❖ ტრანს-სასაზღვრო ნაკადების ყოველთვიურ აღრიცხვას;
- ❖ აღრიცხული ჯამური ტრანს-სასაზღვრო ნაკადების თითოეული იმპორტიორი/ექსპორტიორისათვის განაწილების პროცედურებს ფინანსური ანგარიშსწორებისათვის
- ❖ გადაცემის სისტემის ოპერატორის პასუხისმგებლობას დაუკონტრაქტებული გადადინებული ელ.ენერგიების მოცულობებზე.

კანონმდებლობა არ არეგულირებს :

- ❖ დაუგეგმავ ტრანს-სასაზღვრო გადადინებებს სინქრონიზაციის ან სხვა გაუთვალისწინებელი შემთხვევების დროს;
- ❖ ტრანს-სასაზღვრო გადადინებების განაწილების წესებს;
- ❖ საათოვრივ ტრანს-სასაზღვრო ვაჭრობას;
- ❖ აუქციონის წესებს ტრანს-სასაზღვრო გადატვირთვების მართვისთვის

ტრანს–სასაზღვრო რეგულაციები, ხელშეკრულებები და პრაქტიკა (3/4)

1. მშენებლობის შეთანხმება (მხოლოდ ახალი ტრანს–სასაზღვრო ელექტროგადამცემი ხაზის შემთხვევაში)

გაფორმებული მხარეებს შორის: სსე (საქართველოს მხარე) და მეზობელი ქვეყნების ელექტროენერგეტიკული სექტორის ტექნიკური ოპერატორი / მესამე მხარედ ასევე დაშვებულია ელექტროენერგეტიკული სექტორის სხვა მონაწილე, როგორც შესაბამისი გადაცემის ლიცენზიატი ან/და კერძო ინვესტორი

2. ურთიერთკავშირის შეთანხმებები/ პარალელური ოპერაციების შეთანხმება გაფორმებული მხარეებს შორის: სსე (საქართველოს მხარე) და მეზობელი ქვეყნების ელექტროენერგეტიკული სექტორის ტექნიკური ოპერატორი (შეთანხმებულია ესკო-სთან და აგრეთვე შეიძლება შეთანხმებული იყოს შესაბამისი გადაცემის ლიცენზიატთან)

3. ელექტროენერგიის აღრიცხვის ორგანიზების შეთანხმებები: გაფორმებული მხარეებს შორის: სსე (საქართველოს მხარე) და მეზობელი ქვეყნების ელექტროენერგეტიკული სექტორის ტექნიკური ოპერატორი (შეთანხმებულია ესკო-სთან და აგრეთვე შეიძლება შეთანხმებული იყოს შესაბამისი გადაცემის ლიცენზიატთან)

რეგულირებადი მიმართულებები ამ შეთანხმების საფუძველზე არის შემდეგი:

- ❖ ტრანს–სასაზღვრო ელექტროენერგიის ფაქტიური გადადინებების აღრიცხვის მეთოდოლოგია;
- ❖ აღრიცხვის მონაცემების გაცვლის რეგულაციები
- ❖ ტრანს–სასაზღვრო აღრიცხვის წერტილების შემოწმება/ტესტირების პროცედურები

ტრანს-სასაზღვრო რეგულაციები, ხელშეკრულებები და პრაქტიკა (4/4)

4. საერთაშორისო/სახელმწიფოთაშორისო ტრანს-სასაზღვრო სავაჭრო შეთანხმებები:

გაფორმებული მხარეებს შორის: საქართველოს მთავრობა და მეზობელი ქვეყნის მთავრობა;

იმ შემთხვევაში თუ არ არსებობს მსგავსი შეთანხმება, მაშინ

ასეთი შეთანხმება შეიძლება გაფორმდეს მხარეებს შორის: საქართველოს ელექტროენერგეტიკული სისტემის კომერციულ ოპერატორი და მეზობელი ქვეყანა.

5. ორმხრივი კომერციული ხელშეკრულება

გაფორმებული მხარეებს შორის: მეზობელი ქვეყნის ბაზრის კომერციული სუბიექტები, მათ შორის ესკო.

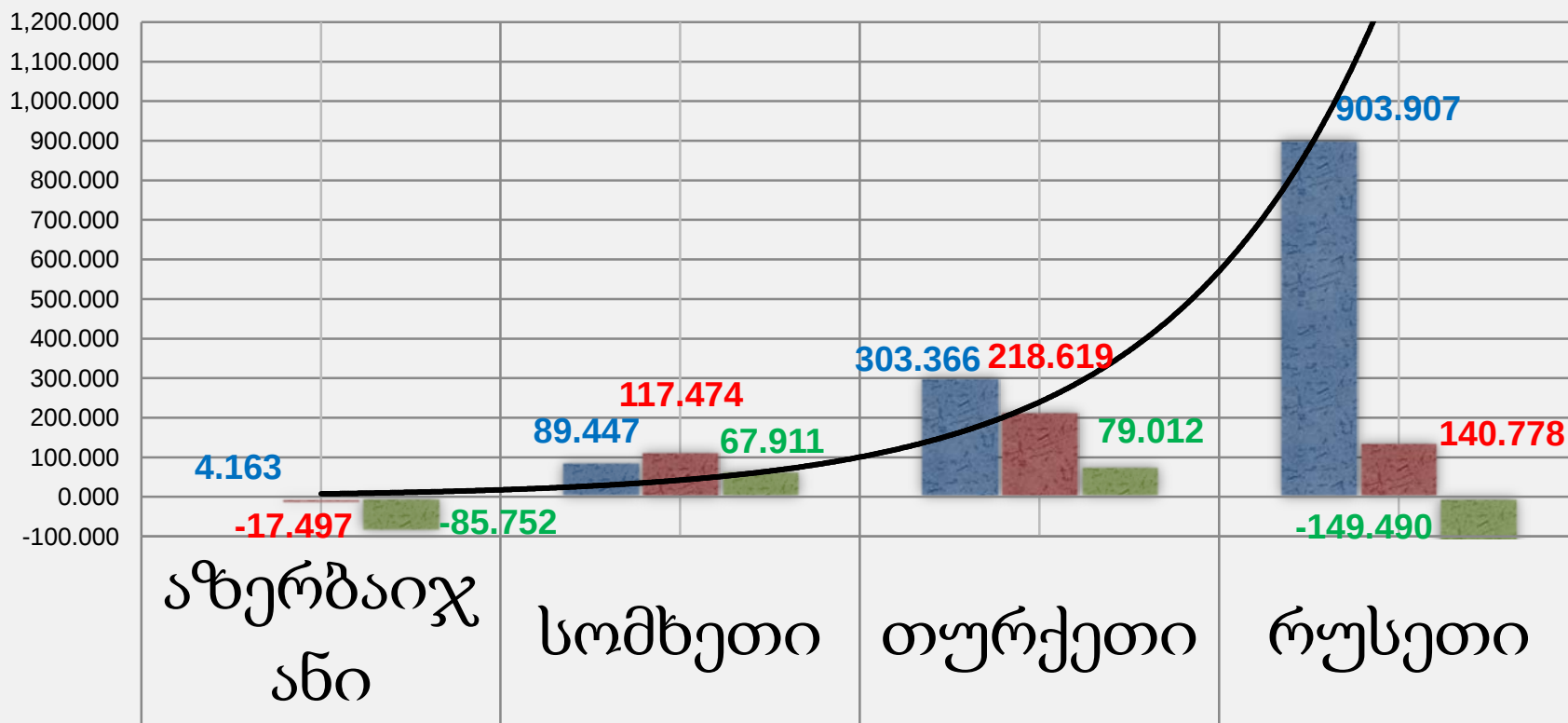
ფაქტიური ტრანს-სასაზღვრო ელ.ენერგიის გადადინებები 2010, 2011 და 2012

ექსპორტი	აზერბაიჯანში	სომხეთში	თურქეთში	რუსეთში
წელი	მლნ კვტსთ	მლნ კვტსთ	მლნ კვტსთ	მლნ კვტსთ
2010	14.344	89.447	303.366	1,117.123
2011	5.923	117.474	218.622	588.576
2012	11.790	67.911	79.012	369.438

იმპორტი	აზერბაიჯანიდან	სომხეთიდან	თურქეთიდან	რუსეთიდან
წელი	მლნ კვტსთ	მლნ კვტსთ	მლნ კვტსთ	მლნ კვტსთ
2010	10.181	0.000	0.000	213.217
2011	23.420	0.000	0.003	447.797
2012	97.541	0.000	0.001	518.928

მარგი ექსპორტის მაჩვენებლები 2010-2012

მლნ. კვტსთ

	2010	2011	2012
აზერბაიჯანი	4.163	-17.497	-85.752
სომხეთი	89.447	117.474	67.911
თურქეთი	303.366	218.619	79.012
რუსეთი	903.907	140.778	-149.490

საქართველოს ტრანს-სასაზღვო ინტერკონექციები ტიპის მიხედვით

1) პარალელური სინქრონული, გამოიყენება კავშირებისთვის:

- ❖ რუსეთი/საქართველო;
- ❖ აზერბაიჯანი/საქართველო;
- ❖ სომხეთი/საქართველო (მხოლოდ 220 კვ ეგხ-ით “ალავერდი”, დროის შეზღუდულ პერიოდებში, მცირე ტრანს-სასაზღვრო გადადინებისთვის);

2) პარალელური ასინქრონული, გამოიყენება კავშირისთვის:

- ❖ თურქეთი / საქართველო – მხოლოდ 400 კვ ეგხ-სთვის “მესხეთი”;

3) კუნძულოვანი რეჟიმი, გამოიყენება კავშირებისთვის:

- ❖ სომხეთი/საქართველო – უმეტესად;
- ❖ თურქეთი / საქართველო – მხოლოდ 220 კვ ეგხ-ით “აჭარა”;
- ❖ რუსეთი/საქართველო – მხოლოდ 220 კვ ეგხ-ით “სალხინო”.

არსებული ტრანს-სასაზღვრო გამტარუნარიანობა

რუსეთთან:	500, 220 და 110 კვ – 1010 მგვტ
1. „კავკასიონი“	500 კვ - 850 მგვტ
2. „სალხინო“	220 კვ - 100 მგვტ
3. „დარიალი“*	110 კვ - 30 მგვტ * ექსპლუატაციაში შევა 2013-2014 წწ-ებში
4. „ჯავა“**	110 კვ - 30 მგვტ ** ელექტროგადაცემის ხაზით ხორციელდება

ელ.ენერგიის იმპორტი საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიისთვის

აზერბაიჯანთან:	500, 330 კვ – 1100 მგვტ
5. “მუხრანის ველი”	500 კვ – 850 მგვტ * – ექსპლუატაციაში შევა 2013 წ-ს
6. „გარდაბანი“	330 კვტ - 250 მგვტ

სომხეთთან	220 & 110 კვ – 230 მგვტ
7. “ალავერდი“	220 კვ - 180 მგვტ * - იგეგმება სიმბლავრის გაზრდა; 250 მგვტ-მდე მაღალი ძაბვის მუდმივი დენის B2B სადგურით
8. „ლაღვარი“	110 კვ - 30 მგვტ * - შესაყვანია ექსპლუატაციაში
9. „ნინოწმინდა“	110 კვ - 20 მგვტ * - შესაყვანია ექსპლუატაციაში

თურქეთთან:	400, 220 კვ – 820 მგვტ
10. “მესხეთი”	400 კვ – 700 მგვტ * - ექსპლუატაციაში შევა 2013 წ-ს
11. „აჭარა“	220 კვ - 120 მგვტ * - ჩადგება რეზერვში.

400 კვ-ის ე.გ.ხ. “მესხეთის “ 2013 წელს კომერციულ ექსპლუატაციაში მიღების შემდგომ

მიმდინარე ტრანს-სასაზღვრო პროექტები:

1. თურქეთის მიმართულებით - 2013:

ახალი ტრანს-სასაზღვრო ელექტროგადამცემი ხაზი “მესხეთი”-ს,
400 კვ / 350 მგვტ (2012 წ) + 350 მგვტ (2013 წ) = 700 მგვტ
მშენებლობის დასრულება, მუდმივი დენის ორი “B2B” ჩანართით:

2. აზერბაიჯანის მიმართულებით - 2013:

ახალი ტრანს-სასაზღვრო ელექტროგადამცემი ხაზი
„მუხრანის ველი“-ს, 500 კვ / 850 მგვტ, მშენებლობის დასრულება

3. სომხეთის მიმართულებით - 2013:

ტრანს-სასაზღვრო ორი ელექტროგადამცემი ხაზის
ექსპლუატაციაში შეყვანისთვის საჭიროა მოსამზადებელი
სამუშაოების განხორციელება, (მხოლოდ “კუნძულოვან” რეჟიმში)

“ღალვარი” – 110 კვ:	30 მგვტ
„ნინოწმინდა“ – 110 კვ:	20 მგვტ

პერსპექტიული ტრანს-სასაზღვრო პროექტები (1/3):

1. თურქეთის მიმართულებით:

ახალი ტრანს-სასაზღვრო ელექტროგადაცემის ხაზის და ახალი 220/110 კვ-ის ქვესადგურის მშენებლობა:

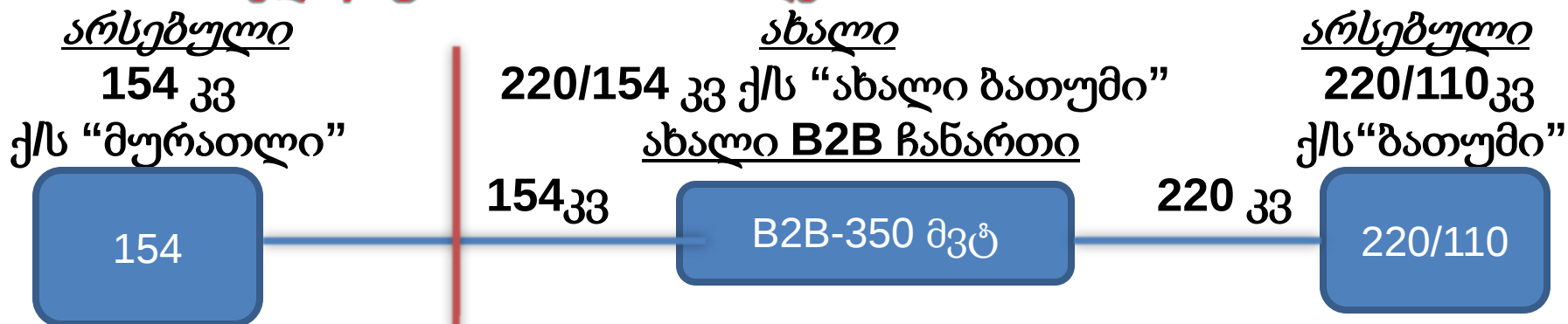
“ბათუმი-მურათლი” - 154 კვ: 350 მგვტ, მუდმივი დენის ერთი “B2B”

ჩანართით

თურქეთი

საქართველო

სახელმწიფოთაშორისი საზღვარი

2. თურქეთის მიმართულებით:

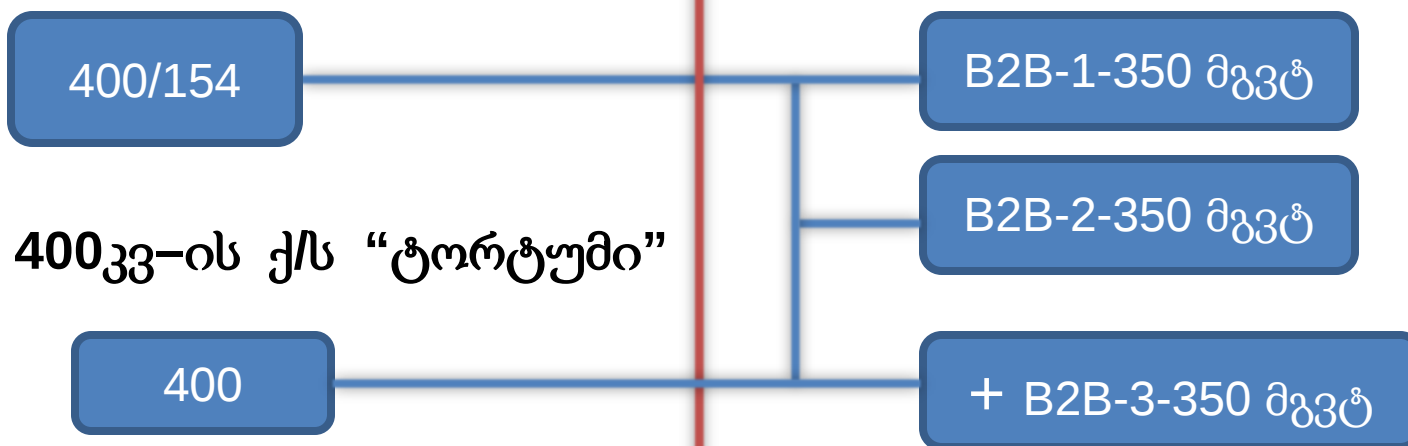
ახალი ტრანს-სასაზღვრო ელექტროგადაცემის ხაზის მშენებლობა, მესამე “B2B” მუდმივი დენის ჩანართით:

“ახალციხე-ტორტუმი” - 400 კვ / 700 მგვტ+350 მგვტ = 1050 მგვტ

თურქეთი **სახელმწიფოთაშორისო საზღვარი** საქართველო

400/154 კვ-ის
ქ/ს “ბორჩხა”

500/400/220 კვ-ის
ქ/ს “ახალციხე”

პერსპექტიული ტრანს-სასაზღვრო პროექტები (3/3):

3. სომხეთის მიმართულებით = 1050 მგვტ*:

* - მოიცავს არსებულ ტრანს-სასაზღვრო ე.გ.ხ. “ალავერდს”

ახალი ტრანს-სასაზღვრო ელექტროგადაცემის ხაზის მშენებლობა:

მარნეული - ალავერდი - რაზდანი - 500/400 კვ

სომხეთის teritoriaze სამი “B2B” მუდმივი დენის ჩანართით ან სხვაგვარი

ტექნიკური გადაწყვეტით

სომხეთი

სახელმწიფოთაშორისო საზღვარი

საქართველო

განახლებული

400/220 კვ-ის

ქ/ს “რაზდანი”

400 kv

ახალი - განხილვის პროცესშია

500/400/220 კვ-ის

ქ/ს “ალავერდი”

500 კვ

განახლებული

500/220 კვ-ის

ქ/ს “მარნეული”

B2B-1-350 MW

B2B-2-350 MW

B2B-3-350 MW

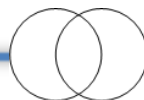
400/220

500/220 კვ

500/220

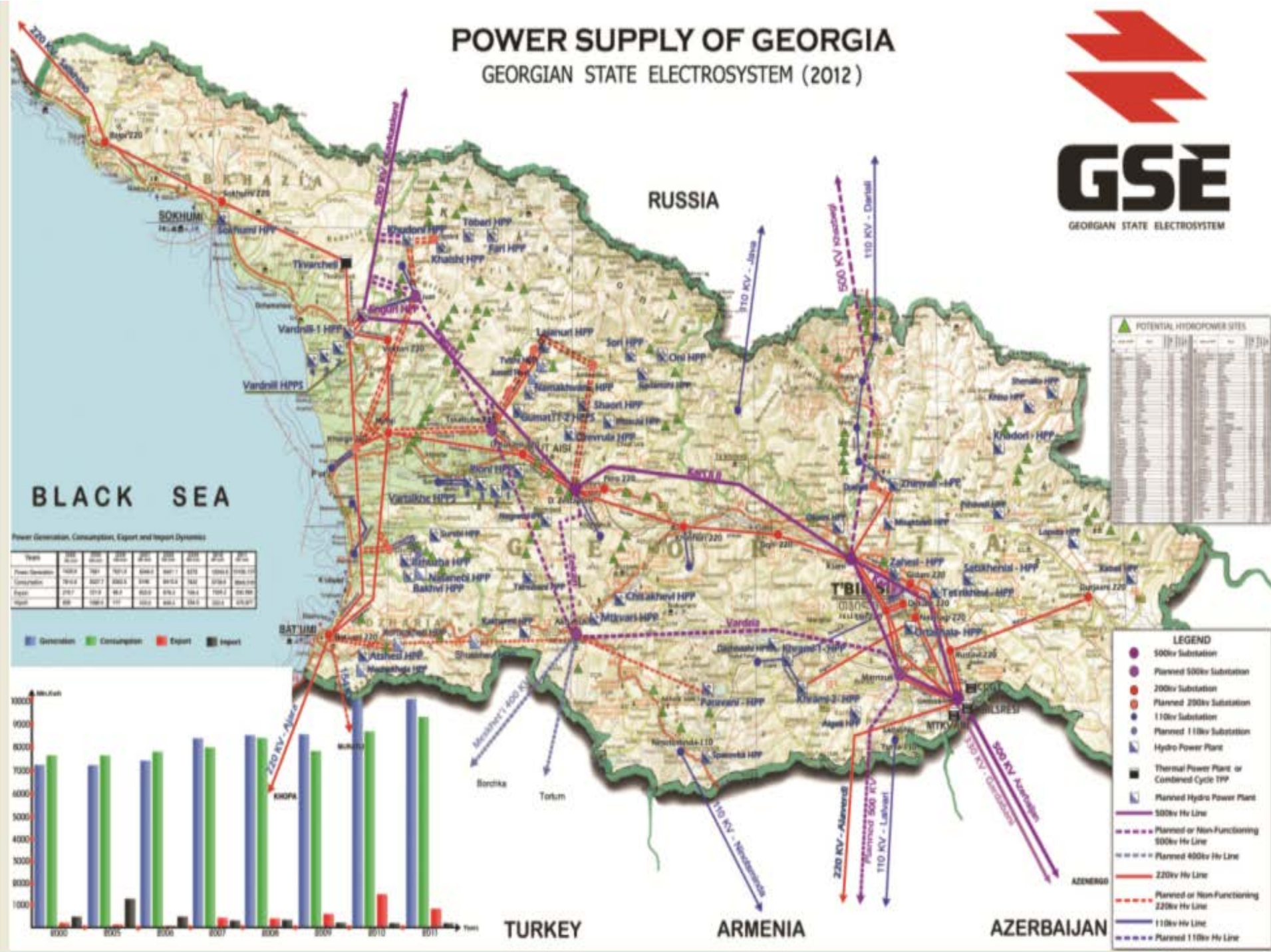
ქ/ს “გარდაბანი”

500/330/220/110

POWER SUPPLY OF GEORGIA

GEORGIAN STATE ELECTROSYSTEM (2012)

გმადლობთ ყურადღებისთვის !!!